Pohjois-Savon liitto
Regional Council of Pohjois-Savo

**Lausunto**

67/00.04.00.00/2018

25.04.2018

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta

Viite: Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnan asiantuntijapyyntö 16.4.2018

**Pohjois-Savon liiton kirjallinen asiantuntijalausunto eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnan kuulemistilaisuuteen 26.4.2018, HE 35/2018 Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi**

Aluekehittämisjärjestelmän ja kasvupalvelujen uudistaminen ovat keskeinen osa hallituksen käynnistämää itsehallinnollisten maakuntien perustamista. Käsittelyssä olevan lain perustelutekstin mukaan maakunnan liittojen alueiden kehittämistä koskevat tehtävät sekä ELY-keskusten ja TE-toimistojen työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan tehtävistä valtaosa siirrettäisiin maakunnille kasvupalveluina järjestettäviksi. Käytännössä tämä tarkoittaa maakunnan ennakoinnin, kehittämis-, yritys-, työllisyys- ja kotouttamispalveluiden siirtymistä maakunnan järjestettäviksi.

- ➔ **tältä osin perusteluteksti on virheellinen, sillä kyse on kasvupalveluja laajemmasta tehtäväkokonaisuudesta, aluekehitystehtävät. Kasvupalvelut on yksi osa aluekehitystehtäviä.**

Tehtävien kokoaminen – käsittäen myös mm. maa- ja kalatalous- sekä lomituspalvelut – luo edellytyksiä tehokkaiden ja vaikuttavien asiakaslähtöisten palvelujen järjestämiselle. Onnistuessaan uusi järjestämismalli mahdollistaa integroidun ja tehokkaan maakunnan elinvoimaa, kilpailukykyä, työllisyyttä ja vetovoimaa parantavan toiminnan. Onnistumalla näissä palveluissa luodaan edellytyksiä laadukkaiden sote-palveluiden järjestämiselle.

- ➔ **aluekehitys- ja kasvupalvelut luovat onnistuessaan edellytyksiä maakunnan ja kuntien muiden palveluiden järjestämiselle**

Maakunnan, Suomen kilpailukyvyn vahvistaminen edellyttää toimivaa yhteistyötä kunta-maakunta-valtio-sektorilla, sillä aluekehitys- ja kasvupalvelulakiesitykseen sisältyvät elinkeino- ja työvoimapoliittiset toimet kytkeytyvät kuntien elinvoimatehtäviin sekä valtion kasvupalvelutoimenpiteisiin.

- ➔ **kuntien kanssa tulee mahdollistaa joustavat yhteistyömuodot, lainsäädännöllä tulee mahdollistaa kuntien ja maakuntien mahdollisuus tuottaa palveluja**
- ➔ **asiakkaalle tulee muodostua saumaton kokonaisuus maakunnallisista ja valtakunnallisista kasvupalveluista (14 §)**
- ➔ **valtakunnallisten kasvupalveluiden saatavuus tulee varmistaa kaikissa maakunnissa (§ 15)**
- ➔ **tästä samasta syystä lakiluonnoksessa mainitut kuntien ja valtion sopimusmenettelyt tulee laajentaa niin, että laadittavissa sopimuksissa osapuolina ovat myös maakunnat, jotka yhdessä kuntien kanssa vastaavat lain mukaisista aluekehittämistehtävistä (§ 12)**

Aluekehittämis- ja kasvupalvelulakiehdotuksen mukaan kukin maakuntaa laatii maakunnan strategiaan perustuvan maakuntaohjelman (§ 10), jossa täsmennetään ja konkretisoidaan maakunnan kehittämistoimenpiteitä. Maakuntaohjelman toimeenpanoa edistetään yrityshankkeilla sekä kansallisin ja EU-varoin, käsittäen mm. EU:n rakennerahasto- ja maaseutuohjelman rahoituksen.

- ➔ **vaikuttavuuden kannalta on tärkeää, että eri rahoitusinstrumentit kyetään integroimaan toisiinsa niin, että ne parhaalla mahdollisella tavalla edistävät maakuntaohjelman tavoitteiden toteuttamista**

- ➔ **em. edellyttää, että kullakin maakunnalla on mahdollisuus itse hoitaa kaikki tuen myöntöön, maksatukseen ja muut välittävän viranomaisen tehtävät**
- ➔ **pitkäjänteisen kehittämistyön varmistamiseksi rakennerahastotehtävien hoitamista maakunnassa ei tule kytkeä nykyiseen rahoituskauteen (2014-2020), vaan ko. rajaus pitää poistaa lakiesityksestä (§ 2 mom 3)**
- ➔ **sen sijaan keskitetysti hoidettavat valtakunnalliset rakennerahastotehtävät (§ 39) tulee määritellä vain tämän kauden (2014-2020) loppuun**
- ➔ **maakunnan yhteistyöryhmän roolia eri rahastojen (rakennerahastot, maaseuturahasto, kansalliset tuet) yhteen sovittavana elimenä tulee vahvistaa, sillä MYR koostuu maakunnan kehityksen kannalta keskeisistä elinkeinoelämän, koulutuksen, kuntien ja valtion tahoista (§ 9)**

Lakiesityksen mukaan kasvupalveluiden järjestäminen ja tuottaminen tulee erottaa. Maakunta voi itse tuottaa palvelut tai ostaa palvelut markkinoilta.

- ➔ **markkinoiden avaaminen on toteutettava hallitusti ja vaiheistetusti (§ 22)**
- ➔ **asiakkaiden kannalta kriittiset julkiset palvelut** (vaikeasti työllistyvät, henkilöasiakkaiden palvelutarpeen arviointi, viranomaistehtävät) **on turvattava (§ 19)**
- ➔ **maakunnan järjestämisvastuuseen ehdotetaan lisättäväksi henkilöasiakkaiden palveluohjeen arviointi (§ 18)**
- ➔ **eri palvelujen integraatio tulee turvata, erit. kasvu- ja sosiaalipalveluiden yhteensovitus (§ 21)**
- ➔ **ICT-järjestelmien osalta on tärkeää, että valtiolta siirtyvät tietojärjestelmäratkaisut ovat maakuntien käytössä 1.1.2020 (§ 17)**
  - **palvelujen toimivuus ja asiakkaiden tasavertaisuus edellyttää toimivia tietoliikenneyhteyksiä koko maahan**

Lakiehdotuksen mukaisessa alueiden kehittämisen keskustelussa eri ministeriöt ja maakunnat keskustelevat kunkin maakunnan kehittämistavoitteista ja toimeenpanosta.

- ➔ **jotta lakiehdotuksen mukaiset keskustelut onnistuvat, tulee kaikkien keskeisten ministeriöiden aidosti sitoutua keskusteluihin ja siinä asetettuihin tavoitteisiin**

Sääntelykokonaisuuden arviointia hankaloittaa se, että kasvupalveluihin kiinteästi liittyvät ns. substanssilait alueiden kehittämisen ja kasvupalveluiden rahoittamisesta, rekrytointi- ja osaamisen kehittämispalveluista ja kotoutumisen edistämisestä, tukien ja korvausten maksatuksiin ja takaisinperintätehtävistä ja tietojärjestelmien tuottamisesta säädetään myöhemmin. Lisäksi lakiehdotuksessa jätetään useita asioita tarkemmin säädettäväksi joko toisella lailla tai asetuksella erittäin merkittävissä maakunnan päätösvaltaan kuuluvissa asioissa. Tämän vuoksi on vaikea arvioida sitä, mitkä tehtävät tulevat sisältymään maakunnan järjestämistehtäviin ja mitkä tehtävistä ovat sellaisia julkisia hallintotehtäviä, joita ei voida ulkoistaa.

POHJOIS-SAVON LIITTO

Satu Vehreävesa
aluekehitysjohtaja